

**BOSNA I HERCEGOVINA
TUŽILAŠTVO – TUŽITELJSTVO BIH
S A R A J E V O**

**Broj: KT-RZ-101/07
Sarajevo, 15.01.2010. godine**

**S U D
BOSNE I HERCEGOVINE
Sudija za prethodno saslušanje
Na broj: X-KRN-09/823**

Na osnovu odredbi člana 35. stav 2. tačka i) i člana 226. stav 1. Zakona o krivičnom postupku BiH, p o d i ž e m

O P T U Ź N I C U

PROTIV:

- 1. J.D., zvani S.,** sin B. i D., rođ. G., rođen __.__.____. u selu V., općina B.P., sa prebivalištem u B., u ulici F.V. __; JMBG _____, državljanin BiH, Srbin po narodnosti, oženjen, otac jednog punoljetnog djeteta, penzioner, lošeg imovnog stanja, odlikovan, neosuđivan, ne vodi se drugi krivični postupak protiv njega, lišen slobode 28.10.2009. godine u 10:25 sati, nalazi se u pritvoru Pritvorske jedinice Suda BiH, po rješenju Suda BiH broj: X-KRN-09/823 od 30.10.2009. godine, koji pritvor može trajati do 26.01.2010. godine ili do drugačije odluke Suda;
- 2. Đ.M., zvani M.,** sin T. i J. rođ. B., rođen __.__.____. godine u O., sa prebivalištem u B., u ulici M. __; JMBG _____, državljanin BiH, Srbin po narodnosti, oženjen, otac dvoje djece, penzioner, lošeg imovnog stanja, odlikovan, neosuđivan, ne vodi se drugi krivični postupak protiv njega, lišen slobode 28.10.2009. godine u 10:26 sati,

nalazi se u pritvoru Pritvorske jedinice Suda BiH, po rješenju Suda BiH broj: X-KRN-09/823 od 30.10.2009. godine, koji pritvor može trajati do 26.01.2010. godine u 11:15 sati ili do drugačije odluke Suda;

3. **M.G.**, sin K. i S., rođ. V., rođen __.__.____. godine u Sarajevu, sa prebivalištem u B., u ulici J.M. __, sa boravištem u mjestu T. (A.), JMBG _____, po nacionalnosti Srbin, državljanin BiH, postupak za dobijanje državljanstva Republike Srbije u proceduri, oženjen, otac dvoje maloljetne djece; penzioner, srednjeg imovnog stanja, odlikovan ordenom Miloša Obilića, neosuđivan, ne vodi se drugi krivični postupak protiv njega, lišen slobode dana 18.12.2009. godine u 11:15 sati, nalazi se u pritvoru Pritvorske jedinice Suda BiH, po rješenju Suda BiH broj: X-KRN-09/823 od 20.12.2009. godine, koji pritvor može trajati do 18.01.2010. godine u 11:15 sati ili do drugačije odluke Suda¹.

ŠTO SU:

U periodu od 10.07. do 19.7.1995. godine, postupajući u skladu sa planom i u namjeri da djelimično istrijebe grupu bošnjačkog naroda, nanošenjem teških fizičkih i duševnih povreda, prisilnim premještanjem stanovništva, odvajanjem muškaraca od njihovih porodica, zarobljavanjem i pogubljenjima muškaraca Bošnjaka, učestvovali u sistemskom udruženom zločinačkom poduhvatu, djeleći zajedničku namjeru sa ostalim učesnicima UZP, svjesni da drugi učesnici mogu počinuti krivična djela koji je za cilj imao protjerivanje žena i djece i ubijanje muškaraca Bošnjaka iz zaštićene zone UN-a Srebrenica, zajedno sa drugim pripadnicima Vojske RS i MUP RS, koji plan su osmislili i realizirali između ostalih general Ratko Mladić, komandant VRS-a; pukovnik Ljubiša Beara, načelnik za bezbjednost Glavnog štaba VRS; general Radislav Krstić, komandant Drinskog korpusa; potpukovnik Vujadin Popović, pomoćnik komandanta za bezbjednost Drinskog korpusa; pukovnik Vinko Pandurević, komandant Zvorničke brigade; potpukovnik Dragan Obrenović, zamjenik komandanta i načelnik štaba Zvorničke brigade; pukovnik Vidoje BlagoJ., komandant Bratunačke brigade; Momir Nikolić, pomoćnik komandanta za bezbjednost i obavještajne poslove Bratunačke brigade; Dragan Jokić, načelnik inženjerije Zvorničke brigade; Ljubomir Borovčanin, od 10.07.1995. komandant združenih snaga jedinica MUP-a; Deronjić Miroslav, civilni povjerenik za Srebrenicu; te razni drugi pojedinci i vojne i policijske jedinice, uključujući jedinice Drinskog korpusa, jedinice Glavnog štaba VRS, jedinice MUP-a RS, među kojima Centar

¹ Tužilaštvo BiH je dana 11.01.2010. godine podnijelo Prijedlog za produženje pritvora osumnjičenom M. G. za mjesec dana. Tužilaštvo čeka na odluku Suda BiH

za obuku Jahorina pri Specijalnoj brigadi policije RS (SBP), 2. Odred SBP Šekovići, čete PJP CJB Zvornik, PS Bratunac, PS Zvornik, koji su učestvovali u sistemskim operacijama prisilnog premještanja žena i djece i ubijanja bošnjačkih muškaraca, **D.J.**, na dužnosti pomoćnika komandanta Specijalne brigade policije MUP-a RS (SBP) i komandanta Centra za obuku Jahorina Specijalne brigade policije i **M.Đ.**, komandir I čete Centra za obuku Jahorina, **G.M.**, u svojstvu komandira 2. voda I čete Centra za obuku Jahorina, komandovali svojim jedinicama, djelujući individualno i u dogovoru sa ostalim učesnicima, planirali, naredili, poticali i učestvovali u realizaciji sistemskog udruženog zločinačkog poduhvata, tako što su:

1. Dana 12. jula 1995. godine, u naselju Budak blizu Potočara u vrijeme kada je bošnjačko stanovništvo napuštalo svoju imovinu, bježeći prema UN bazi u Potočarima, pripadnici I čete Centra za obuku Jahorina, po naredbi i pod nadzorom optuženih, zajedno sa pripadnicima II Odreda specijalne policije Šekovići i I čete PJP Zvornik, naoružani automatskim oružjem učestvovali u pretresu bošnjačkih kuća s ciljem sakupljanja bošnjačkog stanovništva i sprovođenja u bazu UN-a u Potočarima, pri čemu je jedan od pripadnika Centra za obuku Jahorina aktivirao ručnu bombu i ubacio je u kuću u kojoj se nalazio nepokretni starac Bošnjak, postupajući u skladu sa prethodno dobijenim zadacima od strane optuženih da sve pripadnike bošnjačkog naroda upute u sabirni centar u Potočarima, pri čemu su optuženi bili svjesni da će bošnjačko stanovništvo iz Potočara biti protiv njihove volje premješteno na područja pod kontrolom Armije R BiH;
2. Dana 12. i 13. jula 1995. godine, po naredbi i pod nadzorom optuženih, za vrijeme i poslije kampanje prisilnog premještanja, organizovanih pogubljenja i provođenja terora i nasilja nad civilnim bošnjačkim stanovništvom, pripadnici I čete Centra za obuku Jahorina zajedno sa pripadnicima VRS i MUP RS, učestvovali su u ubistvima manjih grupa i pojedinaca zarobljenih Bošnjaka iz srebreničke enklave, pa je tako N.M., pripadnik I čete, izdvojio 15-20 muškaraca Bošnjaka iz grupe muškaraca koji su se nalazili u „Bijeloj kući“, a zatim ih odveo do obližnjeg potoka gdje ih je pogubio pucanjem iz pištolja; dok su tijela više ubijenih muškaraca, njih najmanje 30, pronađena i to: 12.07.- 9 tijela u šumi u naselju Budak kod Potočara, blizu baze UN-a pokraj glavnog puta, gdje su prethodno vršeni pretresi; 12.07.- 9 tijela u potoku iza „Bijele kuće“ udaljenom oko 700 m od baze UN-a; 13.07. ujutro 6 tijela ženskih osoba Bošnjakinja i 5 tijela muškaraca Bošnjaka u potoku blizu baze UN-a, te pogubljenja jednog muškarca iza zgrade u blizini „Bijele kuće“, kao i silovanje najmanje jedne žene Bošnjakinje u „Bijeloj kući“, koja ubistva i silovanje su izvršeni u okviru

sistemskog udruženog zločinačkog poduhvata da se prisilno premjesti bošnjačko stanovništvo Srebrenice i u okviru sistemskog udruženog zločinačkog poduhvata da se pobiju svi vojno sposobni muškarci Bošnjaci iz Srebrenice;

3. Dana 12. i 13. jula 1995. godine, pripadnici I čete Centra za obuku Jahorina, po naredbi i pod nadzorom optuženih, zajedno sa drugim jedinicama VRS i MUP-a, učestvovali u prisilnom premještanju civilnog stanovništva iz baze UN-a u Potočarima autobusima i kamionima na područje pod kontrolom Armije BiH, tako što su u autobuse i kamione smještali samo žene, djecu, a muškarce- njih više od 1000, odvajali ne dopuštajući im da zajedno sa svojim porodicama uđu u kamione i autobuse, prethodno im oduzimali lične stvari, uključujući lične isprave, novac i dragocijenosti, udarali ih kundacima pušaka i nogama, usljed jačine kojih udaraca je jedan od muškaraca Bošnjaka oboren na zemlju, a zatim ih sprovodili u obližnju „bijelu kuću“ gdje su držani pod stražom, odakle su kamionima i autobusima sprovedeni na privremena mjesta zatočenja u Bratuncu, svjesni da će ti muškarci biti pogubljeni po prijekom postupku, stvarajući uslove za koje su optuženi znali da će doprinijeti uništenju cjelokupnog bošnjačkog stanovništva zaštićene zone UN Srebrenica, između ostalog, tako što je tom stanovništvu onemogućen normalan život i reprodukcija, postupajući na taj način kao učesnici sistemskog udruženog zločinačkog poduhvata da se prisilno premjesti bošnjačko stanovništvo Srebrenice i da se pobiju svi vojno sposobni muškarci Bošnjaci iz Srebrenice;
4. Dana 12. i 13. jula 1995.godine, pripadnici I i II čete Centra za obuku Jahorina, zajedno sa drugim jedinicama VRS i MUP-a, po naredbi i pod nadzorom optuženih učestvovali u zarobljavanju više hiljada muškaraca Bošnjaka koji su pokušavali kroz šumu da pobjegnu iz zaštićene zone, bojeći se zarobljavanja i likvidacije od strane MUP-a i Vojske RS, koje su prilikom zarobljavanja pretresli i kojima su oduzeli novac i vrijednosti, te im naredili da odlože hranu, odjeću i ostalo što su nosili u torbama, držali ih sve do kasno popodne ili rano uveče na livadi u Sandićima oko 18 kilometara zapadno od Bratunca, duž puta Bratunac – KonJ. polje a potom su ih odveli na razna mjesta zatočenja, između ostalih u škole u Bratuncu i u skladište Kravica, dok su održavali prohodnost ceste Bratunac – KonJ. Polje radi nesmetanog prolaska kolona autobusa i kamiona sa bošnjačkim stanovništvom, kojom prilikom su u mjestu Sandići u večernjim satima po prijekom postupku pogubili najmanje 17 zarobljenika, nakon što su A.G. i N.M., pripadnici I čete Centra za obuku Jahorina pozivali dobrovoljce koji će izvršiti strijeljanje zarobljenika, čija su tijela ekshumirana u julu 2004. godine na lokalitetu Sandića, svjesni da na taj način učestvuju u izvršenju sistemskog

udruženog zločinačkog poduhvata da se prisilno premjesti bošnjačko stanovništvo Srebrenice i da se pobiju svi vojno sposobni muškarci Bošnjaci iz Srebrenice;

5. Pripadnici I i II čete Centra za obuku Jahorina, zajedno sa snagama II Odreda Specijalne policije iz Šekovića i 1. čete PJP, po naredbi i pod nadzorom optuženih, nakon zarobljavanja preko 1000 muškaraca Bošnjaka iz Srebrenice sproveli ih u skladište Kravica, gdje su ih držali pod stražom, a od ranih večernjih sati 13. jula 1995. godine otpočeli sa pogubljenjima zarobljenika po prijekom postupku koja su se nastavila tokom noći i narednog dana, tj. 14. jula, u prisustvu optuženih J.D. i Đ.M. koji su nadzirali i podržavali ubijanje, pri čemu su izvjesni A. i H., također pripadnici I čete Centra za obuku Jahorina, ubacivali bombe u skladište u kojem su se nalazili preživjeli zarobljenici, dok je N.M., pripadnik I čete Centra za obuku Jahorina, rukovodio likvidacijom više desetina zarobljenika, a optuženi G.M. pozivao dobrovoljce iz svoje jedinice koji će vršiti likvidacije zarobljenika, nakon što su zarobljenike prethodno na prevaran način namamili da izađu iz skladišta, a da bi izašli preživjeli muškarci prethodno su morali skloniti leševe sa izlaza iz skladišta, a zatim ih teško izranjavane u strijeljanjima 13. jula 1995. godine i tokom noći 13. na 14. jula, u skladištu ZZ Kravica, postrojili u više vrsta, naredili im da kleknu i potom ih strijeljali, a nakon što su izvršili strijeljanje svih zarobljenika pojedinci iz I i II čete Centra za obuku Jahorina su pucajući iz pištolja dokrajčili one zarobljenike koji su davali znakove života, odnosno izvršili „ovjeru“ već strijeljanih, i na taj način učestvovali u pogubljenju više od 1000 zarobljenika, svjesni da na taj način učestvuju u izvršenju sistemskog udruženog zločinačkog poduhvata da se prisilno premjesti bošnjačko stanovništvo Srebrenice i da se pobiju svi vojno sposobni muškarci Bošnjaci iz Srebrenice;
6. Pripadnici I i II čete Centra za obuku Jahorina, zajedno sa dijelovima Bratunačke brigade VRS, dana 17. i 18. jula 1995. godine, po naredbi i pod nadzorom optuženih, učestvovali u pretresu šumskog područja iznad ceste Bratunac-KonJ. Polje s ciljem pronalaska, zarobljavanja i pogubljenja muškaraca Bošnjaka, nakon što su ih zarobili najmanje četiri zarobljena Bošnjaka likvidirali, od kojih je dvojicu po kratkom postupku pucanjem iz automatske puške usmrtio N.M., pripadnik I čete, a jednog zarobljenika po naredbi optuženog M.G. po kratkom postupku pucanjem iz automatske puške usmrtio A.G., pripadnik I čete, dok je u mjestu Jelah četvrtog zarobljenog Bošnjaka po kratkom postupku pucanjem iz automatske puške usmrtio I.Z., pripadnik Centra za obuku Jahorina, a više stotina muškaraca Bošnjaka koje su zarobili, među kojima je bilo i djece, doveli blizu ceste KonJ. Polje – Bratunac, na lokaciji sela Pervani, oduzeli im lične stvari,

uključujući lične isprave, novac i dragocijenosti, povezali im ruke na leđima, a zatim ih odveli i zatvorili u skladište na raskrsnici u KonJ. Polju, gdje su ih likvidirali, odakle su njihova tijela premještena na lokalitet Cerska, gdje su zatrpana u masovnu grobnicu, svjesni da je to dio plana i aktivnosti ostvarivanja sistemskog udruženog zločinačkog poduhvata da se prisilno premjesti bošnjačko stanovništvo zaštićene zone UN Srebrenica i da se pobiju svi vojno sposobni muškarci Bošnjaci iz Srebrenice.

Dakle,

kao saizvršioc, nanosili teške tjelesne ozljede i duševne povrede skupini Bošnjaka, koji su, kao Bošnjaci Istočne Bosne, činili značajan dio etničke skupine Bošnjaka, vršili ubijanje muških pripadnika skupine Bošnjaka i prisilno premještanje žena, djece i starijih pripadnika bošnjačkog stanovništva na područja izvan Republike Srpske, sve u cilju da potpuno ili djelimično istrijebe nacionalnu, etničku i vjersku skupinu Bošnjaka,

čime su počinili krivično djelo Genocid iz člana 171. tačka a) i b) Krivičnog zakona BiH, u vezi sa članom 29. i čl. 180. stav 1. istog Zakona.

Z a t o,

P r e d l a ž e m

I Da se nakon potvrđivanja optužnice na glavni pretres pred Sudom Bosne i Hercegovine pozovu:

- Tužilac Tužilaštva BiH, I.B.,

- Optuženi:

1. D.J. i njegov branilac, advokat S. A.,
2. M.Đ. i njegov branilac, advokat M.S.,
3. G.M. i njegov branilac, advokat V.Ć.

- Ovlašteni predstavnik oštećenih

II Prijedlog dokaza koje treba izvesti:

1) Saslušanje svjedoka:

1. Zaštićeni svjedok S-100
2. Zaštićeni svjedok S-101
3. Zaštićeni svjedok S-102
4. Zaštićeni svjedok S-103
5. Zaštićeni svjedok S-104
6. Zaštićeni svjedok S-105
7. Zaštićeni svjedok S-106
8. Zaštićeni svjedok S-108
9. Zaštićeni svjedok S-109
10. Zaštićeni svjedok S-110
11. Zaštićeni svjedok S-111
12. Zaštićeni svjedok S-113
13. Zaštićeni svjedok PW-100
14. A.B.
15. B.S.
16. B.D.
17. Č.P.
18. D.J.
19. E.Z.
20. G.V.
21. G.M.
22. H.H.
23. H.A.
24. H.H.
26. H.E.
27. J.M.
28. J.A.

29. K.E.
30. K.Z.
31. L.Ž.
32. M.D.
33. M.P.
34. M.M.
35. M.H.
36. M.M.
37. N.M.
38. N.I.
39. N.J.
40. O.A.
41. P.R.
42. P.M.
43. P.Lj.
44. R.J.
45. S.K.
46. S.R.
47. S.J.O.
48. S.M.
49. V.D.
50. V.S.
51. B.R.

2) Saslušanje vještaka:

1. V.T., vještak sudsko-medicinske struke,
2. C.K., vještak antropolog, međunarodna komisija za traženje nestalih osoba- Centar za reasocijaciju Lukavac
3. Dr. R.K., vještak sudske medicine

3) Izvođenje materijalnih dokaza:

3a) Spisak materijalnih dokaza se nalazi se u Aneksu A optužnice.

3b) Dokazi koji se predlažu na osnovu člana 5., 6., 7. Zakona o ustupanju predmeta od strane Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju Tužilaštvu BiH i korištenju dokaza pribavljenih od MKSJ u postupcima pred sudovima u Bosni i Hercegovini i dokazi koji se predlažu na osnovu člana 273. stav 2. ZKP BiH:

Spisak se nalazi se u Aneksu B optužnice.

III Rezultati istrage:

Tužilaštvo Bosne i Hercegovine nakon provedene istrage protiv optuženih J. D., Đ.M. i M.G. smatra da postoji dovoljno dokaza za osnovanu sumnju da su optuženi kao saizvršioc i učesnici sistemskog udruženog poduhvata počinili krivično djelo Genocid iz člana 171. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, i to na način, mjesto i u vrijeme kako je pobliže opisano u dispozitivu optužnice.

Istraga je pokazala sljedeće:

Sve vrijeme na koje se odnosi ova optužnica, u Republici Bosni i Hercegovini (BiH) trajalo je stanje oružanog sukoba.

Tokom cijelog kritičnog vremena, učesnici u oružanom sukobu su bili na jednoj strani jedinice Vojske Republike Srpske (VRS) i elementi Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske i policijske snage koje su pridružene ili na neki drugi način djelovale sa VRS i Armija Bosne i Hercegovine (ABiH).

Tokom oružanog sukoba, pripadnici Centra za obuku Jahorina Specijalne brigade policije MUP-a Republike Srpske (MUP RS) i Vojske RS (VRS) su bili obavezni da se pridržavaju zakona i običaja koji regulišu ratovanje.

Sve radnje i propusti bili su dio rasprostranjenog i sistematskog napada usmjerenog protiv civilnog bošnjačkog stanovništva zaštićene zone UN Srebrenica i njene okoline.

Nakon izbijanja oružanog sukoba u Republici Bosni i Hercegovini (R BiH) u proljeće 1992., vojne i paravojne snage bosanskih Srba napale su i okupirale gradove, mjesta i sela u istočnom dijelu zemlje, uključujući i Zvornik, i učestvovala u kampanji etničkog

čišćenja koja je za posljedicu imala masovni bijeg civila, Bošnjaka, u enklave Srebrenicu, Goražde i Žepu.

Dana 19. novembra 1992., general Ratko Mladić, komandant Glavnog štaba VRS-a, izdao je Direktivu op. br. 4. U jednom dijelu te direktive Drinskom korpusu se nalaže da neprijatelju treba: *"nanositi što veće gubitke i prisiliti ga da sa muslimanskim stanovništvom napusti prostore Birača, Žepe i Goražda. Prethodno ponuditi razoružavanje borbena sposobnih i naoružanih muškaraca, a ako ne pristaje – uništiti ih"*.

Dana 16. aprila 1993., Vijeće sigurnosti Ujedinjenih nacija je, postupajući na osnovu glave VII Povelje Ujedinjenih nacija, usvojilo Rezoluciju br. 819, kojom se od svih strana u sukobu u Republici Bosni i Hercegovini traži da Srebrenicu i okolinu Srebrenice tretiraju kao "zaštićenu zonu" koja se ne smije izlagati nikakvom oružanom napadu niti ikakvom drugom činu neprijateljstva.

Dana 8. marta 1995., Vrhovna komanda Oružanih snaga Republike Srpske izdala je Direktivu op. br. 07. U ovoj Direktivi predsjednik Republike Srpske, Radovan Karadžić, VRS-u (konkretno Drinskom korpusu VRS-a) nalaže sljedeće: *"... izvršiti potpuno fizičko odvajanje Srebrenice od Žepe, da bi se spriječilo i pojedinačno komuniciranje između ovih enklava. Svakodnevnim planskim i osmišljenim borbenim aktivnostima stvoriti uslove totalne nesigurnosti, nepodnošljivosti i besperspektivnosti daljnjeg opstanka i života mještana u Srebrenici i Žepi"*.

Dana 2. jula 1995., u zapovijesti za aktivna borbena dejstva Drinskog korpusa kojom se naređuje napad na srebreničku enklavu, general M. Ž. je naredio da napad na enklavu mora dovesti do toga da se ona "suzi na gradsko područje". Dana 2. jula 1995. enklava je obuhvatala približno 58 kvadratnih kilometara, a gradsko područje enklave iznosilo je oko 2 (dva) kvadratna kilometra. Prije 2. jula 1995., velik broj Bošnjaka, stanovnika enklave, živio je izvan gradskog područja Srebrenice.

Plan Drinskog korpusa za izvršenje ove naredbe je predstavljao korak bliže ispunjenju šireg plana VRS za dovođenje bošnjačkog stanovništva u humanitarnu krizu i na koncu eliminaciju enklave.

Dana 6. jula 1995., ili približno tog datuma, jedinice Drinskog korpusa granatirale su Srebrenicu i napale posmatračke punktove Ujedinjenih nacija unutar enklave na kojima su bile holandske snage. Napad Drinskog korpusa na srebreničku enklavu, uključujući granatiranje, nastavio se do 11. jula 1995., kada su snage "Vukova sa Drine", Bratunačke i Zvorničke brigade i drugih jedinica VRS-a ušle u Srebrenicu.

Naredbom 64/95 od 10. jula 1995., koju je izdao v.d. Ministar unutrašnjih poslova RS T. K., formirane su zajedničke snage jedinica MUP-a (uključujući Centar za obuku na Jahorini, 2. Odred Šekovići i 1. četu PJP CJB Zvornik) da pomognu snagama Vojske RS u napadu. Za komandanta združenih snaga MUP-a RS postavljen je Ljubomir Borovčanin, zamjenik komandanta Specijalne brigade policije MUP RS, Sarić Gorana.

Granatiranje Srebrenice 10. i 11. jula, od strane Drinskog korpusa VRS, bilo je smišljeno da unese strah među bošnjačko stanovništvo i da ih prisili da napuste grad Srebrenicu i to područje.

Bošnjaci, muškarci, žene i djeca, koji su se nalazili u Srebrenici nakon početka napada VRS opredijelili su se za jednu od dvije mogućnosti:

a) Nekoliko hiljada žena, djece i nešto, uglavnom starijih muškaraca, pobjegli su u bazu UN-a u Potočarima unutar "zaštićene zone" Srebrenica i zatražili zaštitu holandskog bataljona. Ovo civilno bošnjačko stanovništvo ostalo je u Potočarima i okolini Potočara od 11. do 13. jula 1995, a za to vrijeme terorizali su ih pripadnici VRS-a i MUP-a. Nakon toga, oni su odveženi autobusima i kamionima pod kontrolom VRS-a i MUP-a u područja izvan enklave, na teritoriju pod kontrolom A RBiH.

b) Istovremeno, približno 15.000 muškaraca, Bošnjaka iz enklave, sa nešto žena i djece, okupili su se uveče 11. jula 1995. u selima Šušnjari i Jaglići i krenuli u zbijeg, krećući se u ogromnoj koloni kroz šumu u pravcu Tuzle. Približno jednu trećinu ove grupe činili su vojnici 28. Divizije Armije RBiH. Ostalo su bili civili i nenaoružano vojno osoblje.

Dana 12. jula 1995., ili približno toga datuma, Ratko Mladić i Radislav Krstić, kao i drugi predstavnici VRS i civilnih vlasti bosanskih Srba, susreli su se u hotelu "Fontana" u Bratuncu sa holandskim vojnim starješinama i predstavnicima Bošnjaka izbjeglih u Potočare. Na ovome sastanku, Ratko Mladić je objasnio da će on nadgledati "evakuaciju" izbjeglica iz Potočara i da želi da vidi sve muškarce Bošnjake starosti od 16 do 60 godina kako bi se mogla izvršiti provjera da li među njima eventualno ima ratnih zločinaca.

Dana 12. jula 1995. ili približno tog datuma, u prisustvu Ratka Mladića, Radislava Krstića, u blizinu vojne baze UN-a u Potočarima stiglo je približno 50 do 60 autobusa i kamiona. Ubrzo nakon dolaska ovih vozila, počeo je proces deportacije bošnjačkih žena i djece. Kad su žene, djeca i muškarci, počeli ulaziti u autobuse i kamione, pripadnici VRS i elementi MUP-a, posebno pripadnici Centra za obuku Jahorina, odvajali su muškarce od žena i djece i te muškarce zatočili u Potočarima i okolini Potočara, odakle su kasnije autobusima premješteni na mjesta masovnih pogubljenja.

Dana 12. i 13. jula 1995., komanda i jedinice Drinskog korpusa, kao i jedinice MUP-a, učestvovali su u prisilnom premještanju civila Bošnjaka iz Potočara.

Vojnici UN-a, koji su bili u bazi u Potočarima 12. i 13. jula 1995, bili su svjesni katastrofalne humanitarne situacije koja je prijetila izbjeglim Bošnjacima, kao i zlostavljanja od strane snaga bosanskih Srba, ali nisu preduzeli ništa s tim u vezi.

Bošnjaci, civili iz Srebrenice koji su autobusima odvezeni iz Potočara 12. i 13. jula 1995, bili su lišeni prava da slobodno odluče da li žele da napuste područje bivše enklave. Pripadnici Drinskog korpusa i MUP-a koji su učestvovali u operaciji transporta znali su da je VRS silom natjerala bošnjačko stanovništvo da napusti to područje.

Pripadnici Drinskog korpusa i MUP-a koji su bili u bazi u Potočarima 12. i 13. jula 1995, znali su da se sa muškarcima, Bošnjacima koji su odvojeni od žena, djece i starijih, ne postupa u skladu sa prihvaćenom praksom provjere prisustva eventualnih ratnih zločinaca, i da je postojala užasna neizvjesnost o sudbini ovih ljudi. Komanda Drinskog korpusa i komandiri MUP-a su također znali da su odvojeni muškarci iz Potočara autobusima odvoženi u mjesta zatočenja u Bratunac, za što su se koristili autobusi koji su prvobitno bili namjenjeni za transport žena, djece i starijih.

Po zauzimanju Srebrenice, mjesto boravka 28. divizije Armije Republike Bosne i Hercegovine (A R BiH) je bilo nepoznato, što je predstavljalo veliku brigu za VRS zbog mogućnosti da bi se 2. korpus A R BiH, napadom iz pravca Tuzle i Kladnja, mogao povezati sa elementima 28. divizije A BiH. Na sastancima koji su održani u hotelu Fontana 11. i 12. jula, general Mladić je pokušao dogovoriti predaju snaga A R BiH sa područja bivše enklave. Međutim, pošto u tome nije uspio, u narednim danima jedinice VRS, uključujući jedinice Drinskog korpusa koje nisu bile angažovane u napadu na Žepu, dobile su zadatak da blokiraju kolonu.

Pored ovih jedinica Drinskog korpusa, i jedinice koje nisu bile u sastavu Drinskog korpusa, kao što su Specijalna brigada policije MUP-a, elementi bataljona vojne policije 65. zaštitnog puka i redovna policija, preduzeli su akciju na blokiranju kolone.

Nakon povlačenja 28. divizije Armije R BiH iz enklave poslije pada Srebrenice, snage MUP-a su bile uključene u "završne" operacije.

Jedinice MUP-a su bile prisutne u Potočarima, uključujući I i II četu Centra za obuku Jahorina, 2. odred Šekovići Specijalne brigade policije i 1. četu PJP CJB Zvornik, bile su raspoređene duž ceste Bratunac-KonJ. Polje, gdje su 13. jula 1995. godine učestvovala u blokiranju kolone i zarobljavanju velikog broja Bošnjaka.

Pripadnici VRS-e koji su bili raspoređeni u Bratunačku, Zvorničku i Milićku brigadu, zajedno s elementima 5. inženjerskog bataljona, 65. zaštitnog puka i specijalne policije MUP-a, uz podršku oklopnih transportera, tenkova, protivavionskih topova i artiljerije, rasporedili su se duž puta Bratunac-Milići u pokušaju da presretnu kolonu. Neki

naoružani pripadnici kolone Bošnjaka u povlačenju upustili su se u borbu sa pripadnicima snaga bosanskih Srba. Hiljade Bošnjaka iz kolone u povlačenju je zarobljeno ili su se predali Vojsci i MUP-u RS.

Drinski korpus je pomagao snagama MUP-a u zadatku blokade i zarobljavanja Bošnjaka u bijegu i koordinirao je svoje vojno djelovanje sa snagama MUP-a.

Nakon zauzimanja Srebrenice u julu 1995, Vojska i MUP RS su skovali i sproveli plan da pogube što je moguće više vojno sposobnih muškaraca Bošnjaka koji su se nalazili u enklavi. U nekoliko dana nakon ovoga napada na Srebrenicu, VRS i snage MUP-a zarobile su, držale u zatočeništvu, prisilno premjestile, po kratkom postupku pogubile i zakopale više od 7000 muškaraca i mladića Bošnjaka iz srebreničke enklave te prisilno premjestile bošnjačke žene i djecu Srebrenice izvan te enklave.

Snage bosanskih Srba su pogubile nekoliko hiljada muškaraca Bošnjaka. Ukupan broj žrtava kreće se vrlo vjerovatno između 7000 i 8000 muškaraca.

Političko i vojno vodstvo VRS-a je formulisalo plan da se bošnjačko stanovništvo trajno ukloni iz Srebrenice nakon osvajanja enklave. U periodu od 11. do 13. jula taj plan, koji se naziva i "etničko čišćenje", ostvaren je uglavnom putem prisilnog premještanja glavnine civilnog stanovništva iz Potočara, nakon što su vojno sposobni muškarci odvojeni od ostatka stanovništva.

Nastojeći eliminirati dio skupine Bošnjaka, pripadnici VRS i MUP-a RS počinili su genocid. Oni su odredili za uništenje četrdeset hiljada Bošnjaka, stanovnika Srebrenice, koji su kao grupa predstavljali Bošnjake uopšte. Oni su svim zarobljenim muškarcima Bošnjacima, i vojnicima i civilima, starim i mladim, oduzeli njihove lične stvari i dokumente te ih smišljeno i metodično ubijali isključivo na osnovu njihove pripadnosti. Snage bosanskih Srba su bile svjesne, kada su se upustile u svoj genocidni poduhvat, da će na Bošnjake zlo koje su im nanijele ostaviti trajne posljedice.

U pravosnažnoj presudi MKSJ u predmetu protiv generala Radislava Krstića utvrđeno je da je tokom vojno-policijske operacije „Krivaja 95“, odnosno zauzimanja zaštićene zone UN Srebrenica od strane Vojske i MUP-a Republike Srpske, **počinjen genocid nad pripadnicima bošnjačkog naroda, što je potvrđeno i presudom Međunarodnog suda pravde u Hagu po tužbi BiH protiv Srbije i Crne Gore.**

Da su zločini nad Bošnjacima bili planirani i organizirani proizlazi između ostalog i iz činjenice da su u kratkom vremenskom periodu i to od 10. do 19.07.1995. godine, protjerane sve bošnjačke žene, djeca i starci iz enklave, te počinjene sve masovne likvidacije nad bošnjačkim muškarcima i mladićima. Tako je u pravosnažnim presudama Radislavu Krstiću i Vidoju Blagoju u utvrđeno vrijeme kada su na lokacijama Potočari,

Tišća, dolina Cerske, Jadar, skladište u Kravici, Orahovac, Dom kulture u Pilici, Vojna ekonomija Branjevo, stadion Nova Kasaba, Kozluk, Brana u Petkovcima, izvršene egzekucije nad bošnjačkim muškarcima i mladićima. Od navedenih lokacija koje su vojsci i policiji Republike Srpske poslužile kao stratišta za pogubljenja, dana 13. jula 1995. godine desila su se organizirana ubistva u jutarnjim satima na Jadru, u poslijepodnevnim satima u dolini Cerske, u kasnim popodnevnim satima u skladištu Kravica, te uvečer u Tišći. Narednih dana su uslijedile likvidacije u Pilici, Orahovcu i vojnoj ekonomiji Branjevo (presuda MKSJ Dražen Erdemović).

Pored pomenutih presuda Haškog tribunala veliki doprinos u rasvjetljavanju tzv. srebreničkih događaja dala su i priznanja Momira Nikolića, oficira sigurnosti Bratunačke brigade, i Dragana Obrenovića, načelnika štaba Zvorničke brigade. Važna saznanja proizlaze iz priznanja Momira Nikolića, i to prije svega činjenica da se u središtu zločina nalazila vojna služba sigurnosti, te da je sve bilo jako dobro organizirano. U svom priznanju Momir Nikolić navodi da je 12. jula ujutro general Mladić još uvijek pregovarao sa UN-om o evakuaciji civila iz Potočara, a Nikoliću je već izdato naređenje da pronade lokacije za zarobljenike i da nakon toga radi na pronalasku pogodnih mjesta za smaknuća.

Za što objektivniju sliku o događajima u i oko Srebrenice iz jula 1995.godine, od ogromnog su značaja forenzički dokazi koje su haški istražitelji i eksperti prikupili u proteklih deset godina. Poznato je da je postupak pronalaženja masovnih grobnica (primarnih, sekundarnih i tercijarnih) još uvijek aktuelan te da veliki broj tijela ubijenih Bošnjaka još nije pronađen i identificiran. Opširni forenzički dokazi čvrsto potkrepljuju važne aspekte svjedočenja preživjelih sa raznih mjesta pogubljenja. Od 1996. godine Tužilaštvo MKSJ je sprovelo ekshumacije 21 grobnice dovedene u vezu sa zauzimanjem Srebrenice, i to: četiri ekshumacije tokom 1996. godine (grobnice u Cerskoj, Novoj Kasabi, Orahovcu (poznata i pod nazivom Lazete 2) i na Vojnoj ekonomiji Branjevo (Pilica); osam tokom 1998. godine (brana kod Petkovaca, Čančarski put 12, Čančarski put 3, Cesta prema Hodžićima - lokalitet br. 3, Cesta prema Hodžićima - lokalitet br. 4, Cesta prema Hodžićima - lokalitet br. 5, Liplje 2, Zeleni Jadar 5); pet grobnica 1999. godine (Kozluk, Nova Kasaba, KonJ. Polje 1, KonJ. Polje 2 i Glogova), te četiri grobnice 2000. godine (Lazete 1, Lazete 2C, Ravnice i Glogova 1). Od 21 ekshumirane grobnice, njih 14 su bile primarne grobnice, u koje su tijela stavljena odmah nakon što su te osobe ubijene. Od tih grobnica, njih osam je kasnije neovlašteno prekopano i tijela su premještena i zakopana na drugom mjestu, često u sekundarnim grobnicama, lociranim na zabačenijim područjima. Sedam od ekshumiranih grobnica bile su sekundarne grobnice. Tužilaštvo je angažovalo stručnjake za balističku analizu, analizu tla i materijala, kako bi se izvršila komparativna ispitivanja materijala i ostataka pronađenih u primarnim i sekundarnim grobnicama. Kao rezultat tih analiza otkrivene su veze između određenih primarnih i određenih sekundarnih grobnica. Od 2000-te godine rad na

pronalasku i ekshumaciji leševa ubijenih Srebreničana tokom operacije Krivaja 95 preuzeli su domaći pravosudni organi uz veliku pomoć Komisije za traženje nestalih, Međunarodne komisije za nestale osobe (ICMP) i Podrinje- identifikacijski centar sa sjedištem u Tuzli.

Forenzički dokazi potkrepljuju tvrdnju optužbe da su po zauzimanju Srebrenice hiljade muškaraca Bošnjaka pogubljeni po kratkom postupku i pokopani u masovne grobnice. Iako vještaci forenzičari nisu mogli sa sigurnošću utvrditi koliko se tijela nalazilo u masovnim grobnicama zbog stepena raspadnutosti tijela i činjenice da su mnoga unakažena tokom procesa premještanja iz primarnih u sekundarne grobnice, koji je obavljen uz pomoć teške mehanizacije, **do 13. januara 2010. godine je, od ukupnog broja ekshumiranih, identifikovano 4590 osoba.** Na osnovu rezultata forenzičkih ispitivanja može se zaključiti da većina osoba čija su tijela ekshumirana nije poginula u borbi. **Ti ljudi su ubijeni tokom masovnih pogubljenja.**

Osnovana sumnja da su D.J., Đ.M. i G.M. počinili krivično djelo Genocid iz člana 171. KZ BiH u vezi sa članom 29. i 180. stav 1. istog zakona, proizlazi iz dokaza prikupljenih u istrazi, a posebno iz izjava J.D., Đ.M., svjedoka S-100, S-101, S-102, S-103, S-104, S-105, S-106, S-107, S-108, S-109, S-110, D.J., T.Z., M.P., B.Lj., N.M., G.M., S-111, S-112, pripadnika holandskog bataljona UN-a te iz vojnih dokumenata MUP-a RS i VRS-a, među kojima su i depeše, instrukcije, naređenja, izvještaji i direktive, koje dokumente je oduzeo MKSJ prilikom pretresa arhiva VRS.

Da je krivično djelo, koje se osumnjičenima stavlja na teret, učinjeno i da je u tome učestvovala i jedinica MUP-a RS, Centar za obuku Jahorina, kojoj su pripadali osumnjičeni, na nesumnjiv način je utvrđeno pravomoćnim presudama Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju u Hagu u predmetima protiv Radislava Krstića, Dragana Obrenovića, Momira Nikolića, Vidoja Blagoja i drugih.

Centar za obuku policije na Jahorini formiran je po naredbi Radovana Karadžića kao centar za obuku regruta-policajaca budućih pripadnika MUP-a RS. Komandant Centra je bio J.D., bivši pripadnik Brigade Specijalne policije R BiH sa sjedištem u Sarajevu. Osim J.D. u Centru su bili angažovani instruktori koji su bili pripadnici iste jedinice do početka rata u aprilu 1992. godine. Kao iskusni policajci instruktori su pod komandom J.D. provodili kombinovanu policijsko-vojničku obuku za regrute bez prethodnog vojničkog iskustva. Ova vrsta obuke je trajala sve do polovine mjeseca juna 1995. godine kada su u Centar na Jahorini dovedeni civili nakon hapšenja na prostoru Srbije.

Prema raspoloživim podacima i utvrđenim činjenicama u toku istrage, jedinica Centra za obuku Jahorina je formirana od dezertera koji su u mjesecu junu 1995. godine lišeni

slobode na širem području Srbije u organizovanim racijama od strane policije Srbije². U toku akcije dezertteri su transportovani u nekoliko sabirnih centara nakon čega su autobusima prebačeni do granice sa Bosnom i Hercegovinom gdje su ih preuzimali pripadnici MUP-a RS. U nekoliko slučajeva preuzimanje dezerttera od strane policije RS je vršeno i u samim sabirnim centrima u Srbiji. Svi uhapšeni dezertteri su prebačeni u Janju i Zvornik gdje je vršena selekcija za potrebe VRS-a i MUP-a RS na način da su se na ranije pripremljenim upitnicima izjašnjavali o tome u koju formaciju dezertteri žele da budu angažovani. Svi dezertteri koji su se odlučili za MUP prebačeni su na Jahorinu u Centar za obuku policijskih kadrova. U selekciji dezerttera je aktivno učestvovao J.D., načelnik Centra. Prema raspoloživim podacima i izjavama pripadnika jedinice na Jahorinu je dovedeno oko 250 dezerttera kojima je provedena obuka u trajanju od 20-ak dana. Nakon dolaska u Centar dezertterima su oduzeta lična dokumenta. U toku obuke dezertteri su podijeljeni u dvije čete i unutar četa dalje na vodove. Obuku su provodili komandiri četa i vodova i u junu 1995. godine komandna struktura jedinice je bila slijedeća:

J.D., načelnik Centra
Đ.M., komandir I čete
I.N., komandir II čete

Instruktori i komandiri vodova I čete: M.N., M.G., D.J., K.T.

Instruktori i komandiri vodova II čete: S.R., R.S., R.D. i K.D.

I Četa Centra za obuku Jahorina

Nakon postrojavanja na Jahorini i upoznavanja o lokaciji na koju će jedinica biti raspoređena, pripadnici I čete su stigli na područje Bratunca 11.07.1995. godine u poslijepodnevnim satima i smjestili se u prostorijama osnovne škole u mjestu Bjelovac, nekoliko kilometara od Bratunca, uzvodno uz rijeku Drinu. I četom je komandovao Đ.M. U istoj školi je bio smješten i načelnik Centra za obuku sa Jahorine, D.J. Dana 12.07.1995. godine, D.J. je naredio odlazak u Potočare u skladu sa instrukcijama koje je dobio u večernjim satima 11.07.1995. godine.

- Potočari, 12. i 13. juli 1995. godine

Dana 11.07.1995. godine, po naređenju komandnog kadra MUP-a Republike Srpske, jedinica specijalne policije Centra za obuku na Jahorini, I četa PJP i II Odred Specijalne brigade policije upućen je na lokaciju “Žuti most” u Bratuncu radi blokiranja i zarobljavanja Bošnjaka koji su bježali iz enklave i obezbjeđenja putne komunikacije

Bratunac-Potočari. Dana 12.7.1995. godine, ove jedinice su upućene na pretres terena i kuća u području oko baze UNPROFOR-a u naseljima oko Potočara, gdje je bila okupljena velika masa civila Bošnjaka. Postoje dokazi da su pripadnici ove jedinice učestvovali u izdvajanju muškaraca Bošnjaka iz velike grupe okupljenih civila Bošnjaka, da su neki od njih ulazili u autobuse u kojima su bili civili –žene, djece i stari, da su istima oduzimali novac i ostale dragocjenosti. Pripadnici I čete Centra za obuku Jahorinu su 12.07.1995. godine zauzeli bazu UN u Potočarima, razoružali pripadnike holandskog bataljona i ograničili im kretanje. U toku dana Đ.M. je rukovodio odvajanjem vojno sposobnih muškaraca od njihovih porodica. Odvajanje muškaraca su vršili pripadnici I čete i usmjeravali ih prema objektu poznatom kao „bijela kuća“. Nakon ispitivanja od strane pripadnika vojske i policije zarobljeni muškarci su odvedeni u pravcu Bratunca. U toku odvajanja vojno sposobnih muškaraca kapetan Van Duijn, pripadnik holandskog bataljona vidio da su od muškaraca oduzimani lični dokumenti i lične stvari koje su bile razbacane na livadi ispred „bijele kuće“. Đ. M. lično rekao kapetanu Van Duijn-u da ima zadatak da među vojno sposobnim muškarcima otkrije potencijalne ratne zločince i da lični dokumenti više neće biti potrebni zarobljenim muškarcima. Dana 12.07.1995. godine, pripadnik I čete, N.M., je izdvojio 10 do 15 muškaraca i lično ih pogubio u blizini UN baze u Potočarima. Osim Đ.M. u Potočarima su bili prisutni i ostali komandiri vodova i to G.M., N.M., T.K. i J.D.. D.J. bio prisutan u Potočarima i nadgledao operaciju evakuacije i odvajanja vojno sposobnih muškaraca. Slijedeći dan, 13.07.1995. godine, nastavljena je operacije evakuacije civilnog stanovništva iz Potočara i odvajanje vojno sposobnih muškaraca od njihovih porodica.

- Sandići 13. jula 1995. godine

Cijeli dan 13. jula 1995. godine, pripadnici snaga MUP-a, navedeni u prethodnom paragrafu, kojima je komandovao i rukovodio Ljubomir Borovčanin, hapsili su i pritvarali bosanske Muslimane. Zarobljenike su sve do kasno popodne ili rano uveče držali na livadi u Sandićima, nekih 18 kilometara zapadno od Bratunca, duž putne komunikacije Bratunac-KonJ. Polje, a potom su ih s livade odveli na razna mjesta, između ostalih, i u škole na području Bratunca i u skladište u Kravici. U toku predaje pripadnici jedinice su komunicirali putem radio veze sa komandom i obavještavali ih o broju zarobljenih muškaraca i potrebi za prijevozom. U nekoliko slučajeva pripadnici Centra su koristili radio vezu koju je koristila specijalna policija koja se nalazila na istom području na relaciji Sandići – Kravica. Do večeri je na livadi ostalo 15-20 zarobljenika za koje je tražen autobus radi prijevoza, ali su pripadnici Centra dobili informaciju da neće biti izvršen transport preostalih zarobljenika. Pripadnici Centra za obuku Jahorina, N.M. i A.G., su izdali naređenje da se „likvidiraju“ preostali zatočnici, koje su potom policajci jedinice s Jahorine pogubili po prijekom postupku na području nedaleko od Sandića.

- Skladište Kravica 13. i 14. juli 1995. godine

U ranim večernjim satima 13. Jula, pripadnici I i II čete Centra za obuku na Jahorini zamjenili su jedinicu, koja je obezbjeđivala prostor oko skladišta Kravica gdje je 13.07.1995. godine i koja je učestvovala u masovnom pogubljenju zarobljenih muškaraca. Prema izjavama svjedoka koji su vršili obezbjeđenje skladišta Kravica u toku noći i slijedeći dan 14.07.1995. godine, u skladištu se nalazilo još muškaraca koji su preživjeli strijeljanje. Rano ujutro 14.07.1995. godine, preživjelima je rečeno da izađu iz skladišta kako bi se mogla izvršiti njihova razmjena na području Tuzle. Oko 100-150 muškaraca je napustilo skladište nakon čega su bili pogubljeni od strane pripadnika Centra za obuku na Jahorini. U toku dana 14.07.1995. godine vršena su pogubljenja na prostoru ispred skladišta kao i pojedinačna pogubljenja iza, pored i ispred skladišta, u kojima su učestvovali pripadnici Centra za obuku na Jahorini.

II Četa Centra za obuku na Jahorini

Pripadnici ove jedinice su u rejon KonJ. Polja stigli 12.07.1995. godine i odmah raspoređeni duž putne komunikacije KonJ. Polje – Bratunac. Raspored pripadnika jedinice je izvršio komandir II čete N.I.. Osim N.I. na ovom zadatku su bili komandiri vodova K.D., R.J.D., R.S. i S.R.. U toku boravka na ovom zadatku veliki broj vojno sposobnih muškaraca se predao pripadnicima II čete nakon čega su autobusima transportovani u pravcu KonJ. Polja i Bratunca. Prilikom predaje izvršen je pretres i oduzimanje ličnih stvari i ličnih dokumenata i novca od zarobljenika. Svi oduzeti predmeti su odlagani na ranije pripremljeno šatorsko krilo. Zarobljavanje i transport zarobljenika je organizovan i obavljen uz nadzor N.I.. Jedan od zarobljenih muškaraca je odveden od strane pripadnika Centra za obuku Jahorina u pravcu Bratunca.

- Pretres terena na relaciji Lolići– KonJ. Polje

Po pismenoj naredbi S. G., formirana je jedinica za pretres terena na pravcu Lolići – KonJ. Polja, u reonu Pervana, kojom je komandovao J.D., a u kojem pretresu su učestvovali i pripadnici Bratunačke brigade VRS i policijski psi sa vodičima.

Tokom pretresa 17. i 18.07.1995. godine, zarobljeno je više stotina muškaraca Bošnjaka, među kojima je bilo i djece. Tokom samog pretresa pripadnici Centra za obuku Jahorina su vršili pojedinačna ubistva pronađenih muškaraca, a jedno od tih ubistava je izvršeno po direktnoj naredbi M.G..

Nakon što su zarobljeni muškarci dovedeni na putnu komunikaciju Bratunac-KonJ. Polje, izvršeno je njihovo pretresanje, ruke su im na leđima povezane ligaturama, a potom su odvedeni u pravcu KonJ. Polja, gdje su ubijeni u jednom skladištu. Tijela ubijenih su potom prevezena u grobnicu u Cerskoj, odakle su ekshumirani 1996. godine.

Od značaja su svjedočenja dvojice preživjelih svjedoka na mjestu masovnog pogubljenja u skladištu ZZ Kravica, koji će svjedočiti pod pseudonimom S-111 i S-112. U svom iskazu svjedok S-112 navodi detalje oko toga kako se veća grupa Bošnjaka od 400-500 lica predala na području iznad Kamenice srpskoj vojsci kad su se našli u okruženju. Tom prilikom su neki od Bošnjaka i ranjeni pošto je bilo i pucnjave. Svjedok opisuje i događaje na livadi gdje su držani prije nego su sprovedeni u koloni u pratnji naoružanih policajaca u skladište ZZ Kravica. Na gotovo identičan način takvu tvrdnju eliminiše i iskaz zaštićenog svjedoka S-112, koji ističe da je ubijanje zarobljenika počelo bez ikakva povoda datog od zarobljenika.

O asanaciji terena i utovaru leševa rovokopačima u kamione, odvoženju na prethodno određene lokacije u Glogovoj, odakle su poslije par mjeseci 1995. godine, ostaci tijela prekopavani i skrivani u sekundarnim grobnicama na Zelenom Jadru, govore neposredni očevici masakra, prije svega radnici Zemljoradničke zadruge Kravica, među kojima M.L. i N.J., kao i K.S. i O. S.J., rukovalac utovarivača, odnosno vozač kamiona kojim su tijela prevezena u grobnicu.

Brojne su fotografije i satelitski snimci koji objektivno svjedoče o dešavanjima u skladištu Zemljoradničke zadruge Kravica, na kojima su prikazani parkirani autobusi ispred skladišta, prekopavana zemlja koja svjedoči o premještanju ostataka tijela iz masovnih grobnica i lokacijama masovnih grobnica.

Cijeneći navedeno, Tužilaštvo smatra da postoji dovoljno dokaza da su J.D., Đ.M. i M.Z. počinili krivično djelo koje im se ovom optužnicom stavlja na teret, a namjera da počine genocid proizlazi iz činjenice da zarobljeni muškarci Bošnjaci nisu predstavljali ozbiljnu prijetnju u vojnom smislu, a odluka optuženih da učestvuju u likvidaciji zarobljenika dok je trajalo planirano i organizirano ubijanje zarobljenika nije proizišla isključivo iz namjere da ih eliminiraju kao vojnu prijetnju. Ubijanje vojno sposobnih muškaraca predstavljalo je bez sumnje fizičko uništenje i s obzirom na razmjere ubijanja i vremenski kontinuitet tokom kojeg su ubistva trajala, njihovo istrebljenje bilo je motivirano genocidnom namjerom. Optuženi su bili svjesni da će, s obzirom na patrijarhalnost zajednice Bošnjaka u Srebrenici, uništenje tako velikog broja muškaraca neizbježno imati za posljedicu fizički nestanak bošnjačkog stanovništva u Srebrenici. Fizičko uništenje muškaraca stoga ima teške posljedice po stvaranje potomstva u bošnjačkoj zajednici Srebrenice, uz mogućnost izumiranja te zajednice. Optuženi su, kao visokopozicionirani pripadnici MUP-a RS, bili svjesni tih posljedica.

Prisilno premještanje žena, djece i starijih ljudi bilo je još jedan način da se obezbijedi fizičko uništenje zajednice Bošnjaka iz Zaštićene zone Srebrenica. Tim premještanjem definitivno su iz Srebrenice uklonjeni svi pripadnici bošnjačkog naroda čime je eliminirana i najmanja mogućnost obnavljanja bošnjačke zajednice na tom području. Za

razliku od operacije ubijanja zarobljenih muškaraca, takva operacija se teško mogla sakriti ili prikazati vojnom operacijom, te je stoga donosila veću opasnost od osude međunarodne zajednice. Glavno pitanje prilikom utvrđivanja da li je u Srebrenici počinjen genocid jeste da li je postojala namjera da se počini genocid. Mada ta namjera mora biti potvrđena činjenicama, za krivično djelo genocida nije nužan dokaz da je počinitelj izabrao najefikasniju metodu postizanja svog cilja da uništi ciljani dio grupe. Čak i kad izabrani metod ne dovede do potpune provedbe počiniočeve namjere, i uništenje ostane nepotpuno, sama ta neefikasnost ne isključuje mogućnost zaključka da je postojala genocidna namjera. Ovdje je važno spomenuti i navode zaštićenog svjedoka S-110 kako se još 10. jula 1995.godine na terenu u Srednjem, znalo da će Drugi odred ići na teren u Srebrenicu sa zadatkom progona bošnjačkog stanovništva iz Srebrenice i ubijanja vojnosposobnih muškaraca Bošnjaka. Budući da je 2. odred Šekovići istom naredbom kao i Centar za obuku Jahorina upućen na područje Srebrenice i Bratunca, logično je zaključiti da su i J.D., Đ.M. i M.G. znali da je njihov i zadatak njihove jedinice isti kao i svih drugih učesnika udruženog zločinačkog poduhvata, a koji zadaci nisu bili borbenog karaktera vezani za okršaje s vojskom Armije R BiH, već zadaci uništenja bošnjačke populacije na prostoru Srebrenice, koji su kao Bošnjaci Istočne Bosne činili bitan dio populacije Bošnjaka.

IV Dokazi koji potkrijepljuju navode optužnice:

- 1. Spisak izjava svjedoka, nalaza i mišljenja vještaka se nalazi u Aneksu C optužnice.**
- 2. Spisak materijalnih dokaza se nalazi u Aneksu A i B optužnice.**

V Prijedlog za produženje pritvora:

Tužilaštvo Bosne i Hercegovine predlaže da Sud u smislu odredbe člana 137. stav 1. i 2. tačka d) ZKP BiH, a iz razloga propisanih članom 132. stav 1. tačka b) i d) Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, produži pritvor nakon potvrđivanja optužnice J.D., Đ.M. i M.G. iz razloga:

Član 132. stav 1. tačka b): Utjecaj na svjedoke, saučesnike i prikrivače i sakrivanje dokaza i tragova važnih za krivični postupak

1. Tužilaštvo BiH smatra da postoje osnovi za produženje pritvora po osnovu člana 132. stav 1. b) ZKP-a BiH. Postoje opravdani razlozi da bi, ukoliko budu pušteni na

slobodu, osumnjični ometali krivični postupak utjecajem na svjedoke, saučesnike ili prikrivače te da bi mogli sakrivati dokaze i tragove važne za krivični postupak.

2. Tužilaštvo smatra da priroda krivičnih djela koja su optuženi počinili također ukazuju na opasnost od zastrašivanja svjedoka. Krivično djelo za koje se J.D., Đ.M. i G.M. terete, ukazuje na potpun nedostatak poštivanja ljudskog dostojanstva i ljudskog života. Također, zločini su ponavljani i činili su dugotrajan i nasilan period kriminaliteta gdje je bilo više nego dovoljno prilike za promjenu ponašanja optuženih u izvršenju krivičnog djela.
3. Tužilaštvo je u istrazi saslušalo veliki broj svjedoka, od kojih su većina bili neposredni očevici inkriminiranih događaja. Neophodno je obezbijediti ovim licima da svoje iskaze daju slobodno i svjesno, bez straha za svoju ličnu bezbjednost i bezbjednost članova njihove porodice.
4. Iz ostvarenih kontakata Tužilaštva sa nekoliko zaštićenih svjedoka nakon lišenja slobode optuženih, oni su iskazali strah za sebe i za svoju porodicu od optuženih zbog izjava koje su dali, kao i strah od lica koja se dovode u vezu sa izvršenjem predmetnog krivičnog djela, a koja lica se još uvijek nalaze na slobodi.
5. Tokom istrage saslušani su brojni svjedoci od kojih su neki u svojim izjavama naveli da im je ili neposredno nakon povratka sa terena u Srebrenici ili u kasnijem periodu, rečeno od strane njihovih pretpostavljenih da ne smiju pričati o događajima u kojima su učestvovali.

Konkretno, svjedoci S-108, K.Z., S-105, S-102 i S-101 su dali iskaz o tome da su im pretpostavljeni rekli da ne smiju pričati o događajima iz jula 1995. godine, nakon pada Srebrenice, odnosno da strahuju od reakcije svojih bivših kolega i nadređenih.

Svjedok S-102 u izjavi koju je dao Tužilaštvu BiH dana 07.04.2008. godine, navodi:

„Moj zadnji susret sa **M.G.** probudio je u meni zabrinutost, možda i previše straha za sigurnost jer poznato je kako se olako podmeće eksploziv i na druge načine ugrožava život ljudi.“

K.Z. u svojoj izjavi od 06.02.2009. godine navodi:

Kada smo se vratili na Jahorinu stavili su nas u stroj i komandir Mendeljev je rekao da je to javna tajna, da se o tome šuti i ako je enko učestvovao i ko je učestvovao, da niko ne smije pričati i to je rekao pred čitavim strojem. Moguće da je tu bila osoba po imenu D. Bila je tu postrojena komplet jedinica između 50 do 100 ljudi. Ja sam iz izjave M. shvatio da su pripadnici iz moje jedinice učestvovali u ubistvima.

Svjedok S-101 u izjavi koju je dao istražiteljima SIPA-e navodi:

„Na upit istražitelja da li nam je u jedinici neko rekao da šutimo o navedenom događaju izjavljujem da mi je X prenio poruku da držim jezik za zubima početkom septembra 1995. godine. To mi je navodno poručio neko od komandira”

Svjedok S-108 u izjavi koju je dao istražiteljima SIPA-e navodi:

Nakon povratka na Jahorinu instruktori su izvršili pretres nas dezertera i sjećam se da nam je rečeno da ne smijemo da pričamo o tome šta se dešavalo za vrijeme našeg boravka na terenu u Srebrenici. Ne mogu se izjasniti ko nam je to rekao.

Svjedok S-105 u izjavi koju je dao istražiteljima SIPA-e navodi:

„Tom prilikom mi je Y rekao da niko ne smije pričati o tome šta se dešavalo u Srebrenici, a ako neko od nas kaže onda će on ispričati da smo i mi učestvovali u ubijanju zajedno sa njim. Ja sam se tom prilikom uplašio i jedva sam čekao da se udaljim.”

6. Imajući u vidu ovakve izjave svjedoka, kao i činjenicu da su J.D. i Đ.M. bili komandant jedinice odnosno komandir čete, a M.G. komandir voda, i kao takvi imali veliki uticaj na svoje podređene, sasvim je izvjesno da bi oni ukoliko im pritvor ne bi bio produžen pokušali izvršiti uticaj na svjedoke čije izjave ih inkriminiraju. Također, oni lako mogu, na osnovu radnji i situacija koje su svjedoci opisivali, otkriti o kojim svjedocima se radi, bez obzira što su podaci tih svjedoka redigovani te na taj način ugroziti ometati krivični postupak protiv njih.
7. U predmetu koji se vodio pred Sudom BiH protiv *Stupar Miloša i dr.*, većina svjedoka koji su dali svoj iskaz na glavnom pretresu su bili bivše kolege optuženih, su mijenjali svoje iskaze očito pod pritiskom ili usljed straha. Većina svjedoka u ovom predmetu su pripadnici Centra za obuku Jahorina, neki svjedoci su u kritično vrijeme, a neki su i sada pripadnici policijskih struktura MUP-a Republike Srpske, uključujući pripadnike 1. čete Posebnih jedinica policije Centra javne bezbjednosti Zvornik i pripadnike 2. odreda Specijalne brigade policije, koji bi mogli biti izloženi osudi i pritisku optuženih, njegovih prijatelja i rodbine, a sami optuženi, ukoliko bi bili na slobodi, bi lako mogli izvršiti uticaj na njih.
8. Imajući to u vidu, Tužilaštvo naglašava da i oni svjedoci koji su saslušani u istrazi tek treba da svjedoče na glavnom pretresu pred Sudom BiH.
9. Protiv više pripadnika MUP-a RS-a, Tužilaštvo BiH vodi istragu zbog postojanja osnova sumnje da su na različite načine učestvovali u zločinima počinjenim u periodu od 11.07. do 1.11.1995.godine, kao pripadnici tri policijske formacije, i to: Centar za

obuku Jahorina Specijalne brigade policije, 1. četa PJP CJB Zvornik (policajci iz 8 policijskih stanica: Šekovića, Zvornika, Bratunca, Vlasenice, Milića, Osmaci, Kozluk, Srebrenica) i II odred Specijalne policije Šekovići (policajci iz Šekovića, Skelana, Kladnja, Srebrenice), koji se nalaze na slobodi. Neki od njih su nedostupni Sudu i Tužilaštvu, tj. nalaze se u bjekstvu, a za njima je po naredbi Suda BiH raspisana međunarodna potjernica (osumnjicheni I.N., R.D.3, S.M., B.J.M., J.M., M.M.4,).

10. Tužilaštvo nastoji da obezbijedi prisustvo na Sudu određenog broja lica koja su u vezi sa izvršenjem ovog krivičnog djela, među kojima je i I.N. (komandir II čete Centra za obuku Jahorina), koji u narednih mjesec dana treba biti ekstradiran iz SAD. Potrebno je stoga spriječiti mogućnost dosluha optuženih sa saizvršiocima.
11. Činjenica da Tužilaštvo vodi istragu protiv više desetina lica koja su Tužilaštvu trenutno nedostupna, a neka od tih lica su bivši pripadnici Centra za obuku, ukazuje na opasnost od uticaja na saizvršioce te na opasnost od dogovora kako bi ugrozili istragu koja se vodi protiv njih.
12. Tužilaštvo BiH je dana 22.09.2009. godine zaprimilo dvije Službene zabilješke, broj 17-04/2-6-04-2-1122/09 i 17-04/2-6-04-2-1123/09, sačinjene od strane istražitelja SIPA-e i Tužilaštva BiH, a na okolnost informacija koje su dobili od svjedoka. Naime, kćerka R.D., komandira voda II čete Centra za obuku Jahorina, a za kojim je raspisana međunarodna potjernica i protiv kojeg se u SAD vodi postupak zbog imigracione prevare, kontaktirala dva svjedoka Tužilaštva, S.R. i K.T., komandire vodova u I i II četi Centra, tražeći od njih da svjedoče o učešću njenog oca u događajima iz jula 1995. godine, koji se odnose na područje u i oko Srebrenice.
13. Postoji vjerovatnoća da će svi optuženi kontaktirati svoje bivše kolege iz MUP-a i oni bi mogli iskoristiti usko povezane zajednice i mreže pomagača da zatraže pomoć ili da im pomoć bude pružena od poznatih i nepoznatih saizvršilaca koji su i dalje na slobodi. Postoji bojazan da bi mogli biti u dosluhu sa tim drugim potencijalnim optuženim, poznatim i nepoznatim Tužilaštvu BiH, te sakriti, izmijeniti ili falsifikovati dokaze radi remećenja istraga o zločinima počinjenim nakon zauzimanja zaštićene zone Srebrenica.
14. Specifičnost krivičnih djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida jeste organiziranost i sistematičnost izvršenja te dalekosežne posljedice za žrtve. Imajući u vidu masovnost počinjenog zločina te da upravo težina i obimnost ovih posljedica zahtijevaju veću zaštitu svjedoka pa i od same mogućnosti uticaja optuženih na

3 Instruktori Centra za obuku Jahorina- N.I. komandir 2. čete, R.D.- komandir voda 2. čete Centra za obuku
4 Pripadnici 2. Odreda Šekovići

svjedoke, i da se onemogućuje saizvršioци da kroz kontakt sa optuženima, koji su u pritvoru, ostvare uticaj na svjedoke, kao posebno važne dokaze u procesuiranju ove vrste krivičnih djela.

Spriječavanje uticaja na preživjele / žrtve / ugrožene svjedoke. Dalje, preživjeli svjedoci su suočeni sa naročitim rizikom jer mnogi od njih, posebno žene i mlađi muškarci koji su bili prisilno odvojeni od muškaraca u Potočarima, a koji su zatim prisilno prebačeni na teritoriju pod kontrolom Armije BiH (Bošnjaka). Moguće je da ti svjedoci žrtve ne istupe i ne pruže saradnju u istrazi ukoliko se navodni počinioци nađu na slobodi.

Sakrivanje dokaza i tragova važnih za krivični postupak: Imajući u vidu podatak da najveći broj tijela ubijenih Bošnjaka još nije otkriven, postoji opasnost da bi optuženi mogli pokušati skrivati tragove masovnih grobnica i osujetiti pronalaženje ostataka tijela žrtava krivičnog djela. Također bi, u slučaju da optuženi budu pušteni na slobodu, posebno optuženi J.D., mogli skrivati predmete oduzete od zarobljenih Bošnjaka kao što su nakit, novac i dragocijenosti na što upućuje i izjava svjedoka S-106, koji u svojoj izjavi navodi da je optuženi J.D. izdao naredbu pripadnicima Centra da prilikom izlaska iz šume od muškaraca Bošnjaka oduzmu naoružanje, novac i nakit i sve to skupe na šatorsko krilo, a zatim sve to optuženi J. odnio sa sobom.

15. Imajući u vidu sve navedene razloge, Tužilaštvo smatra da su ispunjeni svi uslovi koji bi opravdali produženje pritvora prema J.D., Đ.M. i M.G. po povom osnovu.

Član 132. stav 1. tačka d)

16. Tužilaštvo smatra da je razlog za pritvor iz člana 132. stav 1. tačka d) ZKP BiH u ovom slučaju ispunjen, s obzirom da se radi o teškom krivičnom djelu, Genocid, za koje se može izreći kazna dugotrajnog zatvora, te je stoga produženje pritvora neophodno iz razloga javne sigurnosti. Imajući na umu činjenice koje se odnose na prirodu i ozbiljnost počinjenog krivičnog djela, okolnosti pod kojima je djelo počinjeno, visinu propisane kazne, nivo prijetnje protiv zaštićenog objekta te da su nastupile posljedice krivičnog djela, Tužilaštvo smatra da je produženje mjere pritvora po ovom osnovu bez sumnje opravdano.

17. U pogledu postojanja vanrednih okolnosti i stvarne prijetnje narušavanju javnog reda i mira, Tužilaštvo ističe da se optuženi terete da su učestvovali, odnosno naređivali i

poticali prisilno premještanje bošnjačkog stanovništva iz Potočara, zarobljavanje muškaraca Bošnjaka i njihova kako pojedinačna tako i masovna ubistva. Neupitno je da se s obzirom na način izvršenja djela (davanje lažnih obećanja prilikom pozivanja na predaju, oduzimanje ličnih dokumenata i vrijednosti prilikom predaje, držanje zarobljenika na livadi bez hrane i vode, ubijanje zarobljenika koji su preživjeli strijeljana od prethodnog dana u skladištu ZZ Kravica, pozivanje dobrovoljaca na ubijanje zarobljenika koji su preživjeli strijeljana od prethodnog dana u skladištu ZZ Kravica te formiranju streljačkog voda koji će ta ubijanja izvršiti, kao i ubijanje zarobljenika u Potočarima, na livadi u Sandićima i tokom pretresa terena) kao i s obzirom na posljedice djela koje su nastupile (broj žrtava, bol i patnja kroz koju prolaze porodice ubijenih, od kojih većina još nije ekshumirana) radi o vanrednim okolnostima.

18. Prilikom kontrole opravdanosti pritvora prema optuženima P.M. i P.S., Vijeće u rješenju broj X-KR-08/602 od 29.05.2009. godine navodi. "Vijeće je uzelo u obzir i navode u ranije pomenutoj odluci Ustavnog suda BiH⁵ koji glase: *"pri odlučivanju o opravdanosti određivanja pritvora prema osumnjičenom ili optuženom težina krivičnog djela koje mu se stavlja na teret, svakako je relevantan element za odlučivanje"*. Također, Vijeće je imalo u vidu i Preporuku R (80) 11 Komiteta ministara državama članicama u vezi pritvora⁶...U tački 4. Preporuke se navodi (...*čak i ukoliko se ne može ustanoviti postojanje gore navedenih uslova, u iznimnim slučajevima, pritvor može biti opravdan u predmetima posebno teških djela."*) Nesumnjivo je da se u konkretnom slučaju radi o posebno teškom djelu, a koje spada u najteža krivična djela i za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora. S obzirom na navedeno, svi traženi standardi postoje u konkretnom slučaju, a u odnosu na osnovanost pritvora prema optuženima J., Đ. i I..
19. Za određivanje/produženje pritvora po ovom osnovu je dovoljno da je opasnost od narušavanja javnog reda i mira moguća, a ne da se ugrožavanje javnog reda i mira već desilo. Tome u prilog govori i praksa Evropskog suda za ljudska prava koja potvrđuje da potreba za osiguranjem javnog reda opravdava trajanje mjere pritvora u slučaju kada bi moglo postati evidentno da će puštanje osobe iz pritvora ugroziti javni red u određenom periodu.⁷ Na ovakvu praksu Evropskog suda se poziva i Pretresno vijeće Suda BiH.⁸

5 Odluka Ustavnog suda BiH o dopustivosti i meritumu, broj AP 6/08 od 13.05.2008. godine

6 Preporuka R (80) 11 Komiteta ministara državama članicama u vezi pritvora od 27.06.1980. godine.

7 Letellier v. France, Application No. 12369/86, 26.06.1991. godine

8 Vidi Rješenje broj X-KR-08/602 od 29.05.2009. godine

20. Vremenski period koji je prošao od izvršenja ovog krivičnog djela ne može predstavljati okolnost koja bi umanjila posljedice tih zločina. Za žrtve i njihove porodice protek vremena ne umanjuje traumatizaciju, a posebno za porodice žrtava čija tijela još nisu ekshumirana. Zločin Genocida ne zastarjeva i upravo zbog težine zločina koji su okvalifikovani kao genocid, interes javnosti za procesuiranje izvršilaca nije protekom vremena umanjen. Ukoliko bi optuženi bili pušteni iz pritvora, a uzimajući u obzir sve navedene okolnosti, to bi sigurno izazvalo javno uznemirenje i nesigurnost građana, a posebno direktnih i indirektnih žrtava, Tužilaštvo BiH smatra da postoje osnovi za produženje pritvora po osnovu člana 132. stav 1. Tačka d) ZKP-a BiH.
21. Uzimajući u obzir naprijed navedeno, Tužilaštvo BiH predlaže da Sud produži pritvor prema optuženim J.D., Đ.M. i M.G. u skladu sa odredbom člana 137. stav 1. i 2. tačka d) ZKP BiH, a iz razloga propisanih odredbom člana 132. stav 1. tačka b) i d) ZKP BiH.

**TUŽILAŠTVO BOSNE I
HERCEGOVINE**

**TUŽILAC
I.B.**